

Το έργο και η δράση του Γεώργιου Πλήθωνα Γεμιστού

Ερευνητική εργασία: Η φιλοσοφία και οι θετικές επιστήμες στο ύστερο Βυζάντιο

Υπεύθυνοι καθηγητές: κ. Μπαλτάς, κ. Δρίλλια

Κωνσταντίνος Μπριάνης Βγ'

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ερευνητική εργασία την οποία επέλεξα, ονομάζεται η φιλοσοφία και οι θετικές επιστήμες στο ύστερο Βυζάντιο. Το θέμα αυτό ασχολείται με τους κύριους εκπροσώπους της φιλοσοφίας αλλά και των επιστημών κατά την διάρκεια της παρακμής του Βυζαντίου. Ενδιαφέρεται για το έργο τους αλλά και την επιρροή τους στους σύγχρονους τομείς, τους οποίους μελέτησαν.

Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα τη συγκεκριμένη ερευνητική εργασία είναι επειδή πάντοτε ενδιαφερόμουν για την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Πιστεύω ότι η εποχή αυτή αποτελεί το προοίμιο της νέας ελληνικής ιστορίας αλλά και το τέλος ενός πολύ σπουδαίου πολιτισμού. Κατά την εποχή αυτή συντελέστηκε μια μεγάλη πνευματική άνθηση η οποία διεκόπη λόγω της παρακμής του κράτους αλλά έθεσε τα θεμέλια ενός πολύ σπουδαίου πολιτισμού.

Το θέμα με το οποίο επέλεξα να ασχοληθώ, είναι η δράση και το έργο του Γεώργιου Πλήθωνα Γεμιστού. Ο Γεώργιος Πλήθων Γεμιστός ήταν ένας φιλόσοφος με έντονη θρησκευτική και εκπαιδευτική δράση. Έζησε στο Δεσποτάτο του Μυστρά και ασχολήθηκε με το έργο του Πλάτωνα. Άσκησε έντονη κριτική στο χριστιανισμό και πρότεινε την ίδρυση μιας νέας θρησκείας. Τέλος, έθεσε τα θεμέλια της σύγχρονης αστρονομίας.

Οι λόγοι για τους οποίους επέλεξα το θέμα αυτό είναι αρκετοί. Αρχικά, λόγω του ενδιαφέροντος το οποίο παρουσίαζε η κοινωνία στο δεσποτάτο του Μυστρά, στην οποία συντελέστηκε η τελευταία λάμψη του Βυζαντινού πολιτισμού. Η επιρροή του Πλήθωνα στη διαμόρφωση του πνευματικού κόσμου του Μυστρά ήταν καθοριστική, γι' αυτό και θεωρείται μια τόσο μεγάλη προσωπικότητα.

Επιπροσθέτως, ο Γεμιστός παρουσιάζει ένα σημαντικό συγγραφικό έργο το οποίο κινείται σε πολλούς θεματικούς άξονες. Ασχολείται με τη φιλοσοφία και την αστρονομία. Επηρεάζει τους σύγχρονους του αλλά και τους μεταγενέστερους, οι οποίοι δίνουν μεγάλη αξία στο έργο του και δέχεται την αναγνώριση πολλών μεγάλων προσωπικοτήτων της εποχής του, ανάμεσα στις οποίες βρίσκονται και αυτές των αυτοκρατόρων. Έτσι, αναδεικνύεται ένας από τους σημαντικότερους φιλοσόφους.

Τέλος, αποφάσισα να ασχοληθώ με το Γεμιστό επειδή αποτέλεσε μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα. Η κριτική του στο χριστιανισμό και η αμφισβήτηση του Αριστοτέλη ήταν οι αιτίες να γίνει αντικείμενο σκληρής κριτικής από άλλους φιλοσόφους. Γι' αυτούς τους λόγους αποφάσισα να ερευνήσω τις ιδέες του Πλήθωνα και πώς αυτές αποτυπώνονται στο έργο του.

Εισαγωγή

Το Δεσποτάτο του Μυστρά:

Η πτώση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους το 1204 είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν τα δεσποτάτα, κάποια μικρά κρατίδια. Ένα από τα σημαντικότερα αποτέλεσε το δεσποτάτο του Μυστρά το οποίο βρισκόταν στην Πελοπόννησο.

Το ανώτερο πολιτικό αξίωμα στο Δεσποτάτο ήταν αυτό του Δεσπότη το οποίο αναλάμβανε εθιμικά ο δευτερότοκος γιος του αυτοκράτορα του Βυζαντίου, γεγονός που αποδεικνύει τη μεγάλη σημασία την οποία είχε το δεσποτάτο για την αυτοκρατορία. Πρώτος δεσπότης του Μυστρά ανέλαβε ο Μανουήλ Καντακουζηνός(1348-1380), γιός του αυτοκράτορα Ιωάννη ΣΤ΄ Καντακουζηνού. Το 1460 ο Δημήτριος Παλαιολόγος παρέδωσε, χωρίς μάχη, το οχυρωμένο δεσποτάτο στους Τούρκους.

Ο Μυστράς αναπτύχθηκε πολύ γρήγορα και κατά τον 14^ο-15^ο αιώνα βρισκόταν σε μεγάλη ακμή. Απέτελεσε εμπορικό και πνευματικό κέντρο της εποχής του και σ' αυτό το βοήθησαν σημαντικά οι σχέσεις του με την Ιταλία. Μάλιστα, σύμφωνα με τον καθηγητή Νίκο Ζία, στο Μυστρά συντελέστηκε η «τελευταία λάμψη» της βυζαντινής τέχνης, ενώ είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος του δεσποτάτου στη μετάβαση από το Βυζάντιο στο νέο Ελληνισμό.

Έτσι, στα τελευταία χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας μια πνευματική άνθηση συμβαίνει στο Μυστρά στην οποία συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό η πολυσχιδής προσωπικότητα του πλατωνικού φιλοσόφου Γεώργιου Γεμιστού(1360-1452), ο οποίος άλλαξε το όνομα του σε Πλήθων και έζησε επί είκοσι χρόνια στο δεσποτάτο όπου ίδρυσε Πλατωνική Ακαδημία με πλήθος μαθητών.

Ο Γεμιστός λάμπρυνε με τη δράση του την εποχή του, έγινε πόλος έλξης πολλών σπουδαίων λογίων στο Μυστρά προκειμένου να παρακολουθήσουν τα μαθήματά του και ως γνήσιος Έλληνας πίστευε ότι από αυτή την άκρη της Πελοποννήσου, αυτή τη γνήσια ελληνική γη, θα ξεπηδήσουν τα μεγαλύτερα και τα σπουδαιότερα έργα που θα πετύχει ο νέος Ελληνισμός της Αναγέννησης.

Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και αργότερα, όταν οι ιδέες του άρχισαν να γίνονται στόχος κάποιων σκληροπυρηνικών του Οικουμενικού Πατριαρχείου (που εξόντωσαν τον μαθητή του Ιουβενάλιο), εγκαταστάθηκε με την ανοχή του φίλου του, αυτοκράτορος Μανουήλ του Β΄ Παλαιολόγου στο Δεσποτάτο του Μυστρά.

Σχετικά με τα νεανικά του χρόνια δεν υπάρχουν πολλά ακριβή στοιχεία. Τα μεγαλύτερο μέρος του τμήματος αυτού της ζωής του πέρασε στην Κωνσταντινούπολη, ενώ για κάποιο διάστημα διέμεινε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και μάλιστα στην Αδριανούπολη ή την Προύσα, όπου μαθήτευσε κοντά στον κατά τα άλλα άγνωστο Εβραίο οπαδό του Αβερρόη, και του Αβικένα, Ελισσαίο. Είναι πολύ πιθανό ότι πίσω από το όνομα Ελισσαίος κρύβεται το όνομα κάποιου Πέρση δερβίση ενδεχομένως μευλεβίτη ο οποίος του έκανε γνωστά, εκτός από τους περσοάραβες σχολιαστές του Αριστοτέλη, τα αιρετικά δόγματα του Σοχραβαρδή και του Ρουμή καθώς και άλλων Περσών. Το 1400 εγκαταστάθηκε στον Μυστρά, την πρωτεύουσα του Δεσποτάτου του Μορέως, όπου ίδρυσε φιλοσοφική σχολή. Μεταξύ των μαθητών του συγκαταλέγονται οι Βησσαρίων, Γεννάδιος Σχολάριος, Ιωάννης Αργυρόπουλος, Δημήτριος Χαλκοκονδύλης, Γεώργιος Ερμητιανός και πολλοί άλλοι. Οι δεσπότες του Δεσποτάτου Θεόδωρος Α΄ (1383-1407), Θεόδωρος ο Β΄ (1407-1443) και Κωνσταντίνος (1428/1443-1449, ο κατοπινός αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ΙΑ΄) συχνά ζητούσαν την γνώμη του για διάφορα θέματα. Επιπλέον ο Πλήθων ήταν σύμβουλος και των τελευταίων αυτοκρατόρων του Βυζαντίου. Είχε επίσης την ευθύνη κάποιου ανώτερου διοικητικού αξιώματος (magistratura) χωρίς όμως να γνωρίζουμε το ακριβές του περιεχόμενο.

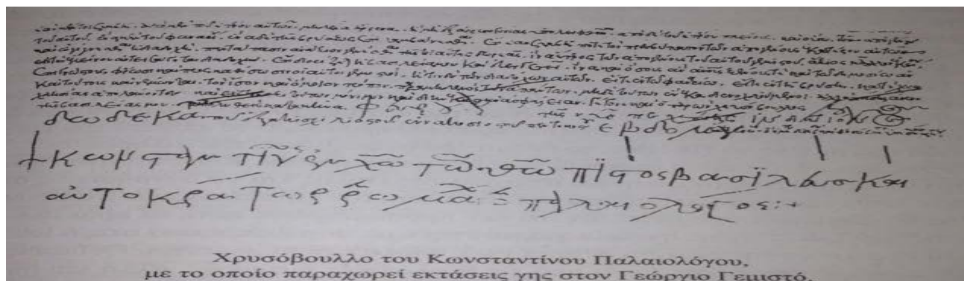
Το 1437-39 συνόδευσε τον αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας. Επίσης μέλος της αποστολής ήταν και ο μαθητής του Πλήθωνα, ο ανθρωπιστής λόγιος και κατοπινός καρδινάλιος Βησσαρίων. Στη διάρκεια της παραμονής του στη Φλωρεντία η προσωπικότητα, η μόρφωση και η ευγλωττία του Πλήθωνα εντυπωσίασε ιδιαίτερως τους Ιταλούς ανθρωπιστές και μεταξύ αυτών τον ηγεμόνα της Φλωρεντίας Κόζιμο των Μεδίκων.

Ο Πλήθων πέθανε υπέργηρος από φυσικά αίτια στην Λακεδαίμονα το 1452 και λόγω της καθόδου των Οθωμανών που ακολούθησε μετά από λίγα χρόνια, οι περισσότεροι μαθητές του, ανάμεσα στους οποίους και ο μετέπειτα καρδινάλιος Βησσαρίων, έφυγαν στην Ιταλία όπου συνέβαλαν σημαντικά στην

λεγόμενη Αναγέννηση. Το 1466 Ιταλοί Θαυμαστές του με επικεφαλής τον Σιγισμούνδο Μαλατέστα εισέβαλαν στην Λακεδαίμονα, πήραν τα οστά του και τα μετέφεραν στο Ναό των Μαλατέστα (*Tempio Malatestiano*) στο Ρίμινι όπου βρίσκονται μέχρι σήμερα, «για να βρίσκεται ο μεγάλος διδάσκαλος μεταξύ ελευθέρων ανθρώπων».

Προς τιμήν του, ο αείμνηστος Ακαδημαϊκός Ιωάννης Θεοδωρακόπουλος έδωσε στην Ελεύθερη Φιλοσοφική Σχολή του, που είχε ιδρύσει στη Μαγούλα Λακωνίας, το όνομα "Ο Πλήθων".

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως λόγω της επιρροής του από τον Πλάτωνα, ο Πλήθων θεωρούσε ως υπεύθυνους για την παρακμή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας τον πληθωρικό μοναχισμό και την κακή εκκλησιαστική διοίκηση. Γι' αυτό επιζητούσε την επιστροφή στις ρίζες και τις αρχαίες ελληνικές εθνικές αντιλήψεις. Γεμάτος ενθουσιασμό για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό, ήθελε να δημιουργήσει μια νέα παγκόσμια θρησκεία βασισμένη στις αρχές του Πλάτωνα.

Ενδεικτικό

της εκτίμησης την οποίαν έτρεφε ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στον Γεώργιο Πλήθωνα Γεμιστό ήταν η παραχώρηση εκτάσεων Γης η οποία επικυρώθηκε με το παραπάνω χρυσόβουλλο.

Συγγραφικό έργο

Το συγγραφικό έργο του Πλήθωνα είναι πλούσιο και αποτυπώνει όλες τις φιλοσοφικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις του. Ο δάσκαλός του ο Ελισσαίος τον δίδαξε τις ιδέες και τις δοξασίες του Ζωροαστρισμού και του εμφύσησε την αγάπη για τα φιλοσοφικά και θεολογικά θέματα αλλά και για τις μορφές πολυθεισμού και πανθεισμού. Υπάρχει η αντίληψη πως ο Πλήθων στο έργο του φιλοσοφεί και θεολογεί.

Τα έργα του είναι είναι φιλοσοφικά, ιστορικά, αστρονομικά, γεωγραφικά, γραμματικά, ρητορικά και μουσικά. Τα φιλοσοφικά έργα είναι: *Προς τας υπέρ Αριστοτέλους Γεωργίου του Σχολαρίου Αντιλήψεις, Περί Αρετών, Περί ειμαρμένης, Ζωροαστρείας τε πλατωνικών δογμάτων συγκεφαλαίωσις, Διασάφησις των εν τοις ζωροάστρου λόγοις ασαφέστερων ειρημένων, Επιτομή εξ Αππιανού, Στράβωνος Αριστοτέλους, Ξενοφώντος, Διονυσίου Αλικαρνασσέως, Περί Νόμων τε και Πολιτείας Αρίστης, Ερμηνεία εις τας φωνάς Πορφυρίου και Εις τας Δέκα κατηγορίας Αριστοτέλους, Προλεγόμενα ρητορικής τέχνης, σχόλια εις τα αναλυτικά του Αριστοτέλους, Προίμιο ρητορικών και Αριστοτελικών ζητημάτων κ.α.*

Τα πολιτικοκοινωνικά έργα του είναι: *Προς τον Βασιλέα Εμμανουήλ περί των εν Πελοπόννησω πραγμάτων, Συμβουλευτικός προς τον Δεσπότην Θεόδωρον περί της Πελοποννήσου, Διαγραφή απάσης της Πελοποννήσου παραλίου τε και Μεσογείου, Προθεωρεία εις λόγον του Βασιλέως Εμμανουήλ του Παλαιολόγου και Προσφώνησις εις δεσπότην Δημήτριον Παλαιολόγον..*

Το θεμελιώδες έργο του Γεμιστού, που περιέχει πλήρως το στοχασμό του, είναι η *Νόμων Συγγραφή*. Στη «*Νόμων Συγγραφή*», την οποία ο Πλήθων έγραψε, όπως τα περισσότερα έργα του, σε αρκετά προχωρημένη ηλικία, συνοψίζεται η φιλοσοφική, θεολογική και κοινωνική σκέψη του. Δυστυχώς σώζονται σήμερα μόνο 16 από τα 101 κεφάλαια της Συγγραφής, διότι ήταν γραμμένα και ξεχωριστά από το χειρόγραφο του συνολικού έργου, το οποίο μετά το θάνατο του Πλήθωνος στο Μυστρά στις 26 Ιουνίου 1452 έφτασε στα χέρια της Θεοδώρας Ασενίνας, της γυναίκας του Δημητρίου Παλαιολόγου. Η Θεοδώρα μάλλον το διάβασε, κατάλαβε (και ήξερε πιθανότατα και προηγουμένως) ότι οι σκέψεις του Πλήθωνος δεν συνέπιπταν με τα δόγματα της Εκκλησίας και γι' αυτό έστειλε αυτό το μοναδικό χειρόγραφο του συνολικού έργου στον Γεννάδιο Σχολάριο, τον μετέπειτα πρώτο οικουμενικό

πατριάρχη της Τουρκοκρατίας, στην Κωνσταντινούπολη. Ο Σχολάριος αρκετά χρόνια κιόλας είχε την υποψία ότι ο Πλήθων με τη φιλοσοφική του σκέψη είχε απομακρυνθεί από τα δόγματα του χριστιανισμού, και τώρα κρατούσε την επιβεβαίωση αυτής της υποψίας στα χέρια του. Για να προφυλάξει τους χριστιανούς που ποιμνίου του από τις επικίνδυνες σκέψεις που περιείχε, προέβη στην από τη δική μας οπτική γωνιά βάνουση πράξη και έκαψε το μοναδικό στον κόσμο χειρόγραφο της *Νόμων Συγγραφής*.

Ένα άλλο σημαντικό έργο του είναι το *Περί των Αριστοτέλης προς Πλάτωνα διαφέρεται*, το οποίο έγραψε το 1439 στην Φλωρεντία. Το έργο αυτό έδωσε πραγματική ώθηση στις πλατωνικές σπουδές στην Δύση, εν μέσω μιας αριστοτελικής κυριαρχίας στα μέτρα του χριστιανικού δόγματος. Αποτέλεσε όμως το έναυσμα έντονων αντιπαραθέσεων μεταξύ των οπαδών των δυο αρχαίων φιλοσόφων. Ο ίδιος ο Πλήθων υποστήριζε την πρωτοκαθεδρία του Πλάτωνος ως προς τον Αριστοτέλη. Βέβαιως αναγνώριζε ως σπουδαία τα *Φυσικά* του Αριστοτέλη, απέρριπτε όμως την μεταφυσική, την ηθική και την ψυχολογία του.

Ο Πλήθων είχε φανατικούς φίλους αλλά και φανατικούς εχθρούς. Ένας από αυτούς ήταν ο Γεώργιος Τραπεζούντιος, (1395-1486), ο εκ Κρήτης Αποστολικός Γραμματέας, ο οποίος είχε διατελέσει κατά τον Μάρτιο του 1442 καθηγητής της ρητορικής στην Φλωρεντία. Ήταν φανατικός οπαδός του Αριστοτέλη και είχε στραφεί εναντίον της πλατωνικής φιλοσοφίας αλλά και του Πλήθωνα που ήταν εκφραστής της καθώς τον αποκαλούσε αντίχριστο.

Έγραψε επίσης πραγματίες για τον Ζωροαστρισμό στα πλαίσια της μελέτης του για τη φιλοσοφία αλλά και το θρησκευτικό συγκριτισμό των ελληνιστικών και των ελληνορωμαϊκών χρόνων. Αυτό συνέβη καθώς το φιλοσοφικό και θρησκευτικό έργο του είχε ρίζες εκτός από τον Πλατωνισμό και στον αρχαίο παγανισμό. Η φιλοσοφία του αποσκοπούσε στη λύση όχι μόνο του κοσμολογικού αλλά και του ανθρωπολογικού προβλήματος. Έτσι έγραψε τα έργα: *Ζωροαστρείας τε και Πλατωνικών δογμάτων συγκεφαλαίωσις* αλλά και το *Διασάφησις των εν τοις Ζωροάστρου λόγοις ασαφέστερον ειρημένων*.

Τέλος, έγραψε υπομνήματα για την πολιτική κατάσταση στο δεσποτάτο του Μυστρά, αστρολογία και γεωγραφία. Για την τελευταία, μελέτησε αναλυτικά το έργο του αρχαίου γεωγράφου Στράβωνα, τα έργα του οποίου διέδωσε στη Δύση. Ο Γεμιστός πίστευε στη σφαιρικότητα της γης, μια άποψη για την οποία

δέχτηκε κριτικές λόγω του πρωτοποριακού χαρακτήρα της. Σχετικά με την άποψη αυτή συνέταξε μια πραγματεία με τίτλο *Περί σχήματος της Γης*. Στον Πλήθωνα οφείλεται και η πρόταση για την εισαγωγή ενός σεληνοηλιακού ημερολογίου το οποίο θα αντικαθιστούσε το παλιό Βυζαντινό ημερολόγιο.

εξώφυλλο του σπουδαιότερου έργου του Γεμιστού

Νόμων Συγγραφή

Κριτική στο χριστιανισμό

Ιδιαίτερα δεικτική ήταν η στάση του Πλήθωνα προς τη χριστιανική θρησκεία. Η αποστασιοποίηση αυτή ίσως να οφείλεται στην επιρροή του δασκάλου Ελισσαίου, ο οποίος ήταν οπαδός του Ζωροαστρισμού και του πολυθεϊσμού. Άλλωστε, το κλίμα ήταν ευνοϊκό καθώς ο Πλήθων είχε βρει εύφορο έδαφος στο Μυστρά όπου υπήρχε ένα κλίμα ανεξιθρησκείας.

Ο Γεμιστός λοιπόν, αποστασιοποιημένος από την άρχουσα εκκλησιαστική τάξη της Κωνσταντινούπολης, τόλμησε να αμφισβητήσει στο σύνολό του, το χριστιανικό δόγμα. Η άποψη του Πλήθωνα για το χριστιανισμό και τον ισλαμισμό ήταν πως αυτές οι δύο θρησκείες είχαν ολοκληρώσει τον ιστορικό τους κύκλο και στα συντρίμια τους έπρεπε να δημιουργηθεί μια νέα θρησκεία όμοια με την παλαιά αλλά με σύγχρονα στοιχεία.

Ωστόσο, οι απόψεις του Γεμιστού θεωρήθηκαν εξτρεμιστικές για την εποχή και αποτέλεσμα ήταν το έργο του "Νόμων Συγγραφή" να απαγορευτεί και να ριχτεί στην πυρά από το χέρι του ίδιου του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γενναδίου (Γεωργίου Σχολαρίου). Η *Νόμων Συγγραφή* αποτελούσε το έργο ζωής του Πλήθωνος αλλά ρίχτηκε στην πυρά επειδή ο Γεννάδιος πίστευε ότι η διάδοση του έργου μεταξύ των Ελλήνων θα κλόιζε την πίστη του υπόδουλου κράτους προς τον Χριστιανισμό.

Η πραγματική αιτία της πράξης αυτής του Πατριάρχη ήταν ο φόβος για την διδασκαλία του Γεμιστού, η οποία προσδοκούσε έναν νέο Ελληνισμό όπου ο Χριστιανισμός αποτελούσε παρελθόν και έπρεπε να εξαλειφθεί προκειμένου ο Ελληνισμός να ανθίσει πάνω στις δικές του βάσεις και να γνωρίσει μια πραγματική αναγέννηση.

Τελικά, η *Νόμων Συγγραφή* εκδόθηκε με συμπληρώσεις και από άλλα χειρόγραφα σε γαλλική μετάφραση στο Παρίσι. Αυτό έγινε χάρη στον Δημήτριο Ράλλη ο οποίος διέσωσε πολλά αποσπάσματα του έργου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΜΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Ένας από του πολλούς τομείς ενασχόλησης του Γεωργίου Γεμιστού, πέραν από την φιλοσοφία,την γεωμετρία,την γεωγραφία και τις μαθηματικές μελέτες,ήταν η αστρονομία.Πίστευε στην σφαιρικότητα της γής,η άποψη αυτή αντανακλάται σε δύο αστρονομικά έργα του:το *ΜΗΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΤΩΝ ΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ* η *ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ ΕΠΟΧΗΣ ΑΠΟ ΚΑΝΟΝΩΝ,ΟΥΣ ΑΥΤΟΣ ΣΥΝΕΣΤΗΣΑΤΟ.*

Ο Πλήθων λόγω της αποψής του για επιστροφή στην αρχαιοελληνική θρησκεία συνέταξε το αντοίστηχο σεληνοηλιακό ημερολόγιο,με βάση το αρχαίο αττικό με το οποίο υπήρχαν πολλές ομοιότητες.Η μόνη διαφορά τους είναι ότι το νέο ημερολόγιο τοποθετεί ως αρχή του ημερολογιακού έτους το χειμερινό ηλιοστάσιο και όχι το θερινό που ήταν η αρχή του αττικού έτους.Την πρώτη του μηνός την ονόμασε "Νεομηνίαν", την 15^η"Διχομηνίαν" και την τελευταία μέρα του μήνα την ονόμαζε "Ένην και νέαν". Ως προς την διάρκεια διέκρινε τον μήνα σε "Ιστάμενον", "Μεσούντα", "Φθήνοντα" και "Απιόντα".

Οι μήνες είχαν διάρκεια 28 ή 29 ή 30 ημερών.Ο μήνας των 29 ή 30 ημερών ονομαζόταν απο τον Πλήθωνα "πλήρης", ενώ ο μήνας των 28 ημερών ονομαζόταν "κοίλος".Οι ημέρες του μήνα 1^η,8^η,15^η,22^α,30^η καλούνταν "ιερομηνίαι".

Το σεληνοηλιακό ημερολόγιο έγινε γνωστό στη Δύση όταν ο Πλήθων επισκέφθηκε την Ιταλία για τις Συνόδους της Φεράρας και της Φλωρεντίας.

Έχει διατυπωθεί μάλιστα η άποψη πως το σεληνοηλιακό ημερολόγιο του Πλήθωνα,αν εφαρμοζόταν θα αναιρούσε την ανάγκη μεταρρύθμισης του Ιουλιανού ημερολογίου.

Σελίδα από αυτόγραφο του Γεωργίου Γεμιστού(Βενετία Μαρκανή Βιβλιοθήκη)

Ο Πλήθων στη Δύση

Ο Γεώργιος Πλήθων έπαιξε σημαντικό ρόλο και στο δυτικό πολιτισμό. Μαζί με το Βησσαρίωνα της Νίκαιας, το Μάρκο τον Ευγενικό και το Γεώργιο Σχολάριο αποτελούν τους σημαντικότερους Έλληνες λόγιους που έδρασαν στη Δύση.

Στη Σύνοδο της Φεράρας, ο Γεμιστός, συνοδεύοντας τον αυτοκράτορα Ιωάννη Παλαιολόγο, προσπάθησε να γεφυρώσει τις δογματικές διαφορές μεταξύ της ορθόδοξης και της καθολικής εκκλησίας. Έτσι, συγκρούστηκε για πρώτη φορά με το Γεώργιο Σχολάριο, όπου αργότερα ήρθε σε οριστική ρήξη με τον Πλήθωνα εξαιτίας της σκληρής κριτικής του στο χριστιανισμό.

Ωστόσο, ο Πλήθων θεωρείται από πολλούς ως ο πατέρας της αναγέννησης καθώς εμφύσησε σε μεγάλο βαθμό, στους Ευρωπαίους την αγάπη για τα αρχαία κείμενα και δίδαξε τα φιλοσοφικά κείμενα των αρχαίων φιλοσόφων.

Το ενδιαφέρον των Ευρωπαίων άλλωστε, αντανακλάται απ' την πληθώρα των χειρογράφων τα οποία βρίσκονται στις μεγάλες αναγεννησιακές βιβλιοθήκες όπως η Μαρκιανή στη Βενετία αλλά και η Λαυρεντιανή στη Φλωρεντία. Ο τάφος του Πλήθωνα βρίσκεται στην Ιταλία μετά από κλοπή του λειψάνου του από τους λατίνους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Γεώργιος Πλήθων ή Γεμιστός αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες μορφές της ελληνικής Αναγέννησης. Έζησε στο δεσποτάτο του Μυστρά, την τελευταία ακμάζουσα βυζαντινή περιοχή. Ανέπτυξε σημαντικό συγγραφικό έργο, με αποκορύφωμα το έργο του *Νόμων Συγγραφή*. Ασχολήθηκε με πολλούς τομείς της επιστήμης όπως την φιλοσοφία, την αστρονομία, την γεωμετρία και την θεολογία. Άσκησε σκληρή κριτική στον χριστιανισμό με αποτέλεσμα να χαρακτηριστεί αμφιλεγόμενο πρόσωπο και να καταστραφούν πολλά έργα του. Εισήγαγε καινοτομίες στην αστρονομία οι οποίες όμως δεν εφαρμόστηκαν. Τέλος, ο Πλήθων έγινε σύμβολο στην Δύση και συνέβαλε στην Αναγέννηση.

SUMMARY

George Plithon or Gemistos was one of the most important people of the Greek Renaissance. He lived on ducate of Mystras, the last glorious region of Byzantium. He developed an important author's work and his best work was *Laws Writing*. He worked in many science sections like philosophy, astronomy, geometry and theology. He was very cruel against Christianity and as a result he was characterized as a controversial person and many of his books were destroyed. He introduced innovations in astronomy which weren't applied. Finally, Plithon became a symbol in the West and he supported Renaissance.

Δικτυογραφία

http://www.istorikathemata.com/2010/08/blog-post_12.html

<http://www.ianos.gr/eshop/biblia/theoritikes-epistimes/klasiki-filologia/vizantini-grammateia-erga-meletes/nomon-sigrafi-ena-orama-gia-mia-idaniki-politeia/0156119pp/>

<http://www.biblionet.gr/book/>

<http://el.wikipedia.org/wiki/>

Βιβλιογραφία

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Οι θετικοί επιστήμονες, ιατροί, χρονολόγοι και αστρονόμοι

ΣΤΡΑΤΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΜΑΝΟΣ ΔΑΝΕΖΗΣ - (εκδ: ΔΙΑΥΛΟΣ)

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

STEVEN RUNCIMAN- (εκδ: ΔΟΜΟΣ)